

PLEMENÁŘSKÁ PRAXE Klubu chovatelů českých slepic

Na tomto místě bych chtěl osvětlit dlouhodobě praktikované postupy i některé novinky v plemenářské práci Klubu chovatelů českých slepic, především v chovech českých slepic zlatých kropenatých zařazených do Národního programu konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství (NPGZ). Ale nejen v nich.

V chovech nejrozšířenějšího rázu českých slepic v NPGZ je sice způsob plemenářské práce nejpropracovanější, nicméně cílem Klubu chovatelů českých slepic je vést životaschopné plemenářské programy i pro chovy zlatého kropenatého rázu nezařazené v NPGZ, stejně jako pro chovy dalších rázů českých slepic, pro které NPGZ zřízení není, a v neposlední řadě i pro české slepice zdobnější. Níže popisované postupy tedy nemusejí být svázány s účastí v NPGZ. Tento příspěvek si proto klade za cíl inspirovat širší okruh chovatelů českých slepic a českých slepic zdobnějších ke společné plemenářské práci. Věřím také, že některé níže uvedené informace mohou zaujmout i chovatele jiných plemen nebo plemenáře ostatních klubů, protože podstatná část řešené problematiky má obecný přesah.

Národní program genetických zdrojů „v kostce“

Smyslem NPGZ je uchránit místní plemena domácích zvířat před zánikem, ke kterému nemusí docházet jen vymíráním, ale i přílišným snížením genetické rozmanitosti populace. Dostatečná genetická rozmanitost je totiž

nezbytným předpokladem pro udržení životaschopnosti a další šlechtění plemene. Hlavním cílem plemenitby českých slepic zlatých kropenatých v NPGZ je tedy zajistit, aby se genetická rozmanitost programem podchycené části populace přinejmenším nadále nesnižovala, respektive v ideálním případě postupně zvyšovala, avšak s využitím pouze čistokrevné plemenitby a s ohledem na zachování typických znaků a vlastností.

Jak ale souvisí „státní záležitost“, jako je NPGZ, s činností nevládní organizace, jakou je Český svaz chovatelů, potažmo cho-

vodika), která je závazným dokumentem pro vedení chovů v NPGZ. Pro zájemce je aktuální platná verze Metodiky ke stažení na internetových stránkách Českého svazu chovatelů v sekci Drůbež – Plemenná kniha drůbeže – Genetické zdroje. Zjednodušený přehled řízení NPGZ je uveden v tabulce č. 1.

Metodika definuje způsob plemenitby a vedení základní evidence. Údaje o chovech jsou shromažďovány v Plemenné knize drůbeže, kterou spravuje Český svaz chovatelů. Chovatel, který je majitelem chovu zařazeného do NPGZ, hlásí do Plemenné knihy drůbeže složení chovných kmenů k začátku kalendářního roku, přibližně v polovině roku pak zasílá přehled potomstva dle původu (registrace odchovu) společně s údaji z líhnutí (oplozenost, líhivost), a na podzim výkaz o snášce za tzv. drůbežářský rok, tj. období od začátku října do konce září dalšího roku. Český svaz chovatelů vystavuje rodokmeny na registrovaná zvířata. Při případné kontrole chovu či při prodeji zvířat je majitel chovu zařazeného v NPGZ povinen původ zvířat doložit.

Koordinovaná plemenitba

Obecně, v koordinovaném režimu plemenitby chovatel nejedná na vlastní pěst, ale za dodržování stanovených pravidel spolupracuje s dalšími chovateli. Plemenářská práce sleduje určitý společný cíl a pracuje s větší či menší částí populace plemene, přičemž chovy tvoří provázanou síť. Plemenitba je podřízena přípravnému plánu.

vatel-
ský klub?

NPGZ je z pověření Ministerstva zemědělství ČR koordinován Výzkumným ústavem živočišné výroby, v.v.i., se kterým má Český svaz chovatelů smluvní vztah upravující některé kompetence při praktické realizaci NPGZ drůbeže a králíků. Role různých složek Českého svazu chovatelů, tj. včetně Klubu chovatelů českých slepic, jsou taktéž definovány v platné Metodice uchování genetického zdroje plemene česká slepice (dále jen Me-

Tabulka č. 1 – Přehled řízení Národního programu genetického zdroje plemene česká slepice zlatá kropenatá (výběr zajišťovaných činností)

Ministerstvo zemědělství ČR	
•	schvaluje Metodiku uchování genetického zdroje plemene
•	vydává rozhodnutí o zařazení/vyřazení majitele chovu do/z NPGZ
•	přijímá žádosti chovatelů o dotace
Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i.	
•	z pověření Ministerstva zemědělství ČR koordinuje praxi NPGZ
•	rozděluje finanční prostředky NPGZ
•	žádá chovatele o vzorky genetického materiálu a zajišťuje jejich analýzu
Česká plemenářská inspekce	
•	dozoruje plnění ustanovení Plemenářského zákona (č. 154/2000 Sb.)
•	je oprávněna kontrolovat dodržování schválené Metodiky chovatelů a Plemennou knihou drůbeže Českého svazu chovatelů
Český svaz chovatelů, z.s.	
•	vede Plemennou knihu drůbeže a vydává rodokmeny na registrovaná zvířata
•	koordinuje plemenitbu populace v NPGZ, a to i v chovech nečlenů Českého svazu chovatelů; konkrétní plemenářskou prací je pověřen Klub chovatelů českých slepic
•	uzavírá kooperační smlouvu s Výzkumným ústavem živočišné výroby, v.v.i.
Chovatel	
•	v souladu s Metodikou je zapojen do systému koordinované plemenitby
•	nemusí být členem Českého svazu chovatelů, ale je povinen řídit se pokyny určených zástupců
•	je příjemcem dotace na chovaná zvířata

V případě českých slepic zlatých kropenatých v NPGZ je přípařovací plán sestavován především na základě nepříbuznosti jedinců a klade důraz na to, aby se mezi generacemi zbytečně nevytrácela část původů. V NPGZ není prioritou v co nejkratší době vyšlechtit dokonalé výstavní jedince, ale v mezích možností usilovat o dostatečnou genetickou rozrůzněnost i postupné zušlechťování tak, aby jedno nebylo na úkor druhého. Koordinace plemenitby přináší chovatelům omezení i benefity, ale to hlavně je budoucí prosperita plemene.

Abyste byla populace životaschopná, musí být především dostatečně velká, což platí ještě více pro omezený soubor chovů v koordinovaném režimu plemenitby. Metodika formuluje minimální velikost populace české slepice zlaté kropenaté v NPGZ na 500 zvířat, z toho alespoň 50 plemeníků. Pro porovnání, k začátku roku 2023 se reálná populace v NPGZ sestávala z 228 zvířat, z toho 27 plemeníků, což je jen přibližně polovina Metodikou stanovené minimální velikosti populace. Je tedy žádoucí usilovat o zapojení dalších chovů, ale především je třeba pečlivě pracovat s tím, co máme. Nejde totiž jen o celkový počet zvířat, ale zejména o počet chovných kombinací. Ten bývá obecně nižší u zvířat, jako je právě kur domácí, kde na jednoho plemeníka připadá násobně více samic než u zvířat rozmnožujících se v párech. Při plemenitbě takového druhu zvířete je proto při stejném celkovém počtu zvířat lepší variantou více menších skupin než méně větších. Dotační politika NPGZ proto motivuje chovatele k zakládání většího počtu menších kmenů tím, že dotace je poskytována na každý nahlášený chovný kmen, ale jen do velikosti kmene 1 kohout a 9 slepic, přestože u lehkých plemen drůbeže jsou běžně sestavovány kmene s poměrem pohlaví 1:12–15. Pro porovnání, k začátku roku 2023 činil průměrný poměr pohlaví v populaci českých slepic zla-

tých kropenatých v NPGZ 1:7,4, přičemž skoro tři čtvrtiny chovatelů měly více než jeden uznávaný kmen.

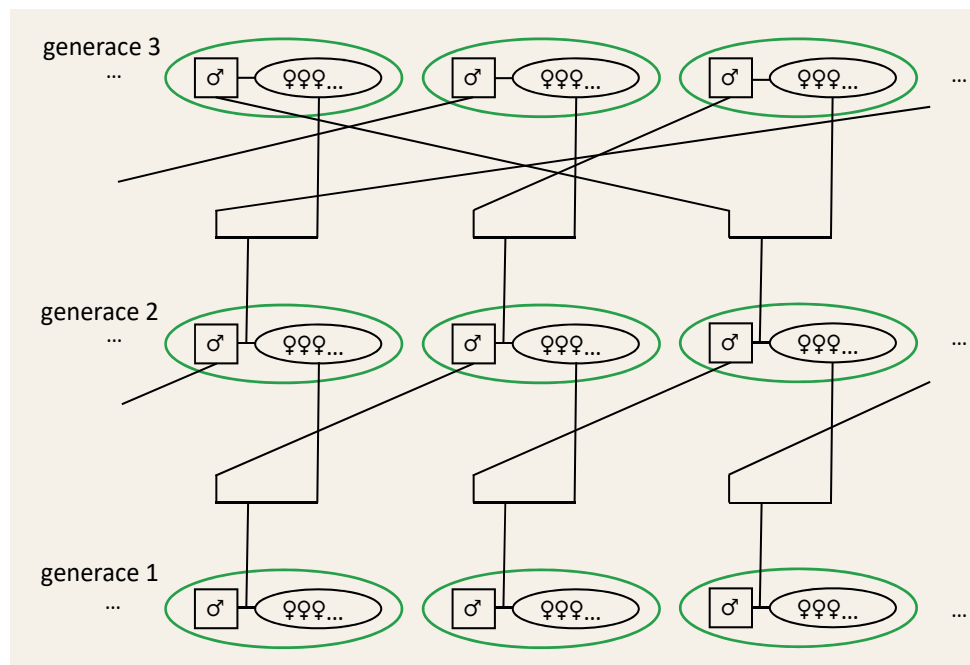
V koordinovaném režimu plemenitby je hlídán především proces zařazování zvířat do chovu. V NPGZ jsou všechna zvířata do chovu uznávána jednotnou metodikou (viz níže). Mezi chovy jsou cíleně vyměňováni kohouti (tzv. rotace) a průběžně jsou vyhledáváni jedinci stejného razu vhodní k zařazení do populace v NPGZ (osvěžení krve). Populace českých slepic zlatých kropenatých v NPGZ tedy není uzavřená, ale ani zcela otevřená. Je praktikována pouze čistokrevná plemenitba; mezirázové či meziplemenné křížení Metodika připouští jen pro případ nutnosti regenerace, přičemž předepisuje i způsob řízení takového postupu. Jednorázové přikřížení jiného pleme-

ne (přilítí krve) se řízeně používá u vzácných rázů, pro které není NPGZ zřízen – například do koroptvího rázu byla aktuálně přikřížena polská zelenonožka. V takových konkrétních případech se to děje transparentně a předek, který je příslušníkem jiného plemene, je uveden v rodokmenu.

Práce s původovou strukturou populace

Pro plemenářskou práci je klíčová znalost původu zvířat. Základní jednotkou, se kterou se při plemenitbě kura domácího obvykle pracuje, je kmen – skupina slepic s jedním plemeníkem. V případě kmenového líhnutí, kdy není známa konkrétní matka, tedy hrozí, že informace o původu potomstva nebude dostatečná, což platí hlavně pro situaci, kdy mají slepice v kmeni různý původ. V chovech českých slepic zlatých kropenatých v NPGZ mají proto slepice v kmeni stejný původ, tj. pocházejí po jednom otci a od stejné mateřské skupiny, která měla taktéž jednoho otce... Jinými slovy, slepice zařazené v kmeni jsou sestry a polosestry. Pro účely koordinované plemenitby v NPGZ je takto definovaný kmenový způsob plemenitby plnohodnotný a dobře se s ním pracuje. Slepice až na výjimky zůstávají ve svých rodných chovech a mezi chovy se řízeně přesouvají kohouti. „Ideálním“ schématem čistokrevné plemenitby orientované na udržení genetické rozmanitosti v populaci rozdělené na kmene je, aby z každého kmene za dobu jeho života vznikla alespoň jedna dceřiná skupina slepic, která nahradí skupinu mateřskou, a aby alespoň jeden syn byl připáren na dceřinou skupinu pocházející z jiného kmene (viz schéma).

Schéma kmenové plemenitby českých slepic zlatých kropenatých v Národním programu genetických zdrojů. Cílem čistokrevné plemenitby orientované na genetickou rozmanitost populace je, aby z každého kmene za dobu jeho života vznikla alespoň jedna dceřiná skupina slepic a alespoň jeden syn byl připáren na dceřinou skupinu pocházející z jiného kmene. Hlavním kritériem přípařování kohoutů je co nejmenší příbuznost ke slepicím v zakládaném kmeni.

Kmeny (chovné kombinace) českých slepic zlatých kropenatých v NPGZ jsou evidovány pod označením, které přiděluje pověřený hodnotitel při uznávacím řízení, což je vlastně „uchovňování“ zvířat na základě hodnocení exteriéru. Součástí evidence kmenů jsou čísla kroužků všech slepic a připáreného plemeníka. Dosavadní praxe značení kmenů používá oficiálně přidělenou zkratku jména chovatele (např. Paclík – PA), pořadové číslo kmene a ročník sestavení kmene. Kmeny pro další sezónu se obvykle zakládají na podzim, tj. letočet v takovém případě není rokem, kdy se kmen poprvé rozmnoží, ale kdy byl sestaven. Kompletní označení je pak např. PA-12/21, tzn. dvanáctý evidovaný kmen od chovatele Paclíka, sestavený v roce 2021. Pokud se od tohoto kmene líhne i další rok(y), označení PA-12/21 zůstává, protože jde o stále stejnou kombinaci zvířat. V případě změny plemeníka, ke které dochází nejčastěji z důvodu úhynu toho původně zařazeného, se nová kombinace zaeviduje pod novým číslem. Pro další kombinaci zvířat nelze používat stejné číslo kmene, které již figuruje v Plemenné knize drůbeže či materiálech z uznávacího řízení, a to ani v případě, že z kmene evidovaného pod daným označením nebylo nic odchováno. Číslo kmene má totiž tu roli, že v případě kmenového líhnutí figuruje v rodokmenu v kolonce matka. Alternativou k dosavadní praxi značení kmenů v NPGZ je evidence mateřských skupin, která je nově zaváděna v Plemenné knize drůbeže. Skupině blíže příbuzných slepic – sester a polosester – zůstává po celý život stejné označení, a to i při použití v různých chovatelských kombinacích. Kmen se v tomto případě značí logickou kombinací čísla kroužku kohouta a čísla skupiny slepic.

Další jednotkou plemenníby českých slepic zlatých kropenatých v NPGZ jsou linie plemeníků, značící příslušnost k výchozímu plemeníkovi – zakladateli linie. Linie jsou označovány písmeny (aktuálně jsou udržovány linie B, C, D, F, J, K, L, M, N a P) a kohouti jsou kromě registračního kroužku kroužkování ještě liniiovým kroužkem (viz foto č. 1). Příslušnost k linii je v evidenci spárována s číslem registračního kroužku, takže i když kohout fyzicky nemá liniiový kroužek, z evidence je jednoznačné, k jaké linii patří. Je třeba zmínit, že linie plemeníků českých slepic nejsou zcela typické linie s vysokou mírou příbuznosti jedinců v rámci linie s cílem hromadění cenných vlastností. Současný plemeník české slepice libovolně starší linie nemá již geneticky mnoho

společného se zakladatelem této linie a taktéž dva plemeníci stejné linie ale pocházející z různých kmenů mohou mít jen málo společného. Přesto má pohled přes linie plemeníků u českých slepic v NPGZ svůj smysl – je to totiž dobrá pomůcka v podobě dalšího pohledu na původovou strukturu populace. Příslušnost k linii a původ po kmeni jsou tedy dvě kritéria zohledňovaná při sestavování kombinací zvířat. Cílem plemennářské práce je nepřijít o žádnou z linií, tj. mít každou linii pojištěnou ve více chovech, avšak není nutně cílem mít linie v populaci rovnoměrně zastoupené. Existují totiž starší, hojně rozšířené, a tudíž i geneticky rozrůzněné linie (aktuálně C, D a K), a naopak vzácné linie (aktuálně B a F). Je jistě žádoucí rozšířit vzácnou linii, ale nemůže se tak dít na úkor hojně a geneticky rozrůzněné linie, protože to by genetické rozmanitosti populace neprospělo. Osvěžení krve populace v NPGZ se děje občasním zařazováním plemeníků z chovů mimo NPGZ, kteří do populace vstupují jako zakladatelé nových linií (v poslední době M, N, P) a tok jejich „krve“ na přích populací tak lze jednoduše sledovat.

Hodnocení exteriéru zvířat a šlechtění

Práce s populací českých slepic zlatých kropenatých v NPGZ nezahrnuje jen péči o genetickou rozmanitost, ale i šlechtění, jehož nástrojem je především selekce. Oba procesy ovšem musí být v rovnováze, protože selekce genetickou rozmanitost snižuje, ale ztratila by účinnost v populaci, která by byla geneticky uniformní. V případě populace v NPGZ je proto možná i poměrně intenzivní selekce v rámci skupin zvířat stejného původu, ale nikoli mezi původy. V praxi to znamená, že z odchovu po libovolném kmeni je do další generace vybráno nejlepší potomstvo, tj. dceřiná skupina slepic a kohoutů do rotace, ale při vytváření nových kmenů či v rotaci plemeníků by neměl být početně zvýhodněn exteriérově kvalitnější chov tak, že by z něj šlo do další generace více dceřiných skupin slepic a/nebo kohoutů do rotace na úkor méně kvalitního chovu, který

by do další generace nepřispěl. Tím by se totiž z populace vytrácely některé původy a s nimi, alespoň to předpokládáme, i část genetické variability, což by bylo v rozporu s hlavním cílem NPGZ. Neznamená to ale, že nadpočetní exteriérově kvalitní kohouti stejného původu nenajdou využití – mohou se dobře uplatnit v chovech mimo NPGZ. Neznamená to také, že jsou do chovů v NPGZ zařazována exteriérově nevyhovující zvířata – zvíře je uznáno do chovu teprve tehdy, dosáhne-li minimálně exteriérové třídy dobrý. Na původy, které jsou exteriérově méně kvalitní, je snahou připářit plemeníka z chovu s nižší frekvencí či dokonce absencí konkrétní vady, která má být v cílovém chovu korigována.

Podkladem pro šlechtění je hodnocení exteriéru, které je prováděno při uznávacím řízení a na svodu odchovu. Do roku 2021 probíhalo hodnocení posuzovacím způsobem používaným na výstavách Českého svazu chovatelů, který pracoval se šesti pozicemi hodnocenými známkami 0 až 5. V roce 2022 vešel v platnost tzv. evropský posuzovací systém drůbeže, který ale hodnocení jednotlivých pozic nezahrnuje. Po projednání na různých platformách (výbor Klubu chovatelů českých slepic, Ústřední odborná komise chovatelů drůbeže) bylo pro účely hodnocení plemen drůbeže, pro která je zřízen NPGZ, umožněno hodnocení bonitací. Pilotně byl v roce 2022 na svodu českých slepic a při uznávacím řízení odzkoušen způsob bonitace navržený Ivanem Pavlem, přičemž je 10 exteriérových pozic (1 – plemenný typ a rámec; 2 – konstituce; 3 – hlava, zobák a obličej; 4 – hřeben, laloky a ušnice; 5 – oči; 6 – trup; 7 – ocas; 8 – křídla; 9 – nohy, ostruhy a postoj; 10 – struktura a zbarvení peří) hodnoceno body 0–10, body za jednotlivé pozice se jednoduše sčítají do celku a na základě minimálního počtu bodů v kterékoli pozici jsou definovány exteriérové třídy (viz tabulka č. 2). Tím jsme navázali na dosavadní praxi hodnocení a evidence kvality dílčích pozic exteriéru. V jednání je mírná inovace metodiky bonitace, konkrétně zjednodušení způsobu bodování a počtu hodnocených pozic, aby mohla být lépe využita personální kapacita posuzovatelů drůbeže. Bonitace a evropský způsob posuzování tímto nejsou v rozporu. Naopak, mohou dobře koexistovat – jeden způsob v plemennářských projektech, druhý na soutěžních výstavách.

1

Tabulka č. 2 – Výřez z katalogu svodu českých slepic v roce 2022. Součástí záznamu je i zjednodušené vyjádření původu hodnoceného jedince. Výsledky bonitace jsou bodová hodnocení jednotlivých exteriérových pozic, která se sčítají do celkového počtu bodů (viz sloupec „Ocenění“).

Klec	Kroužek	Původ po otci	Ocenění	Bonitace	Chovatel
68	201/16/22	90/18/21/N HE	VD 73	7;9;8;8;7;9;5;7;7;6	Herynek
69	286/16/22	90/18/21/N HE	EL 87 P1	8;10;9;9;8;10;8;10;8;7	Herynek
70	285/16/22	90/18/21/N HE	EL 80	8;8;8;8;7;9;7;9;8;8	Herynek
71	292/16/22	90/18/21/N HE	VD 76	7;8;8;8;7;8;6;8;8;8	Herynek
72	195/18/22	122/18/21/P HI	VD 77	8;8;8;7;7;8;8;8;6;9	Hušek
73	196/18/22	122/18/21/P HI	EL 74	7;7;8;8;7;7;8;7;8;7	Hušek
74	502/16/22	171/18/21/D KO	VD 81	8;8;8;9;7;9;9;8;6;9	Kosík
75	507/16/22	171/18/21/D KO	EL 81 P3	8;8;8;8;7;9;8;8;8;9	Kosík

1 Kohouti českých slepic zlatých kropenatých v chovech v NPGZ jsou kroužkování jak registračním, tak i liniiovým kroužkem, na kterém je uvedeno písmeno označující linii a pořadové číslo kroužku bez ročníku.

V kapitole o šlechtění nelze opomenout snášku. Lze o ní ale napsat jen to, že ačkoli je v chovech v NPGZ prováděna (nejčastěji hromadná) kontrola užítkovosti, její výsledky v dnešní době slouží jen pro evidenční účely. Aktuálně totiž nejsou u chovatelů kapacity na šlechtění snášky. Metodika ovšem se šlechtěním snášky počítá a nabízí několik možností, jak při něm postupovat. Samotný chovatel ale mnoho nemůže. Dokonce i ti chovatelé, kteří provádějí individuální kontrolu užítkovosti a líhnou rodokmenně po nejlepších nosnicích, narážejí na to, že užítkovost vybraných matek není dosahována jejich dcerami. Obvykle totiž není k dispozici nepřibuzný plemeník – zlepšovatel snášky. Řešením do budoucna by mohla být „centrální“ produkce takových plemenků a jejich zařazování do populace.

Plemenářské programy pro chovy mimo Národní program genetických zdrojů

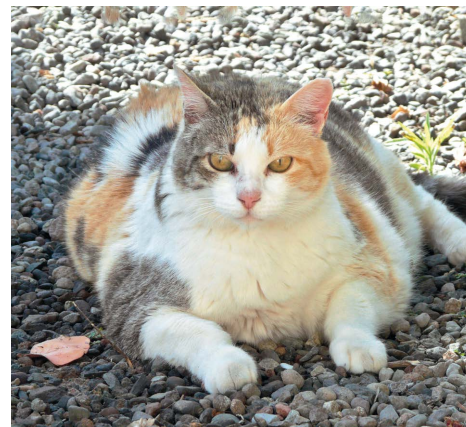
Evidence a koordinované plemenářské postupy praktikované v chovech českých slepic zlatých kropenatých v NPGZ nemusejí být jen výsadou těchto chovů. Klub chovatelů českých slepic chce mít přehled o chovech svých členů, respektive spolupracovníků mimo klub, a to se týká obou zájmových plemen (české slepice a české slepice drobné) a všech chovaných barevných rázů. Plemenářské projekty pro tyto chovy nemusejí kopírovat systém praktikovaný v NPGZ – je třeba vycházet z konkrétních možností chovatelů i populace daného plemene/rázu. Výhodou je, když se sami chovatelé zapojí již do procesu formování takového projektu, a když nejlépe z jejich řad vzejde osoba garanta plemene/rázu. Spoléhat na řešení shora totiž nestačí. Koordinovaná plemenitba sice musí být nějak řízena a evidenčně zajištěna, ale vlastní praxe stojí na aktivitě a vzájemné důvěře všech zúčastněných.

Z koordinované plemenitby může profitovat jak klub, tak i chovatelé. Klub si udržuje přehled o populaci a může řídit šlechtění či záchranné operace – např. v Klubu chovatelů českých slepic tak mohou být identifikována zvířata vhodná pro osvěžení krve populace českých slepic zlatých kropenatých v NPGZ. Chovatel získává možnost nabídky vhodného plemeníka ke svým slepicím a na jeho zvířata může být vydán rodokmen. V rámci probíhajících změn v Plemenné knize drůbeže je totiž zahajována evidence dalších plemen/rázů, přičemž administrativní role při spravování údajů pro konkrétní plemena přebírají klubovní plemenáři. Další benefity pro spolupracující chovatele záleží na aktuální politice toho kterého klubu. Největším benefitem je však dobře zaopatřená populace plemene/rázu, což ocení především ti chovatelé, kteří chtějí tomu „svému“ plemenu či rázu opravdu pomoci. Táhnout za jeden provaz se zkrátka vyplatí.

Závěrem bych rád poděkoval (abecedně) Bc. Petru Herynkovi, Pavlu Hruběšovi, Milanu Kosíkovi, Samuelu Lachmanovi, Ivanu Pavlovi a doc. Ing. Lukáši Zitovi, Ph.D. za cenné konzultace přesahující rámec tohoto textu. Poděkování patří chovatelům, kteří se účastní či zvažují účast v některém z plemenářských programů zaměřených na české slepice nebo české slepice drobné.

Text a foto Mgr. MARTIN PAČLÍK, Ph.D.

Žízeň, časté močení a ztráta hmotnosti – to jsou nejčastější projevy diabetu u domácích mazlíčků. Jenom u koček trpí cukrovkou každá dvoustá. Počet zvířecích diabetiků navíc neustále roste. Nejohroženějším plemenem jsou barské kočky, u psů zase samojedi nebo knírači. Na cukrovku u domácích mazlíčků upozorňují odborníci u příležitosti Světového dne diabetu, který každoročně připadá na 14. listopad.

Cukrovkou trpí každá dvoustá kočka

Nárůst cukrovky u koček spojují lékaři s obezitou, se kterou se domácí mazlíčci potýkají stále častěji. „Cukrovku většinou veterinární lékař objeví u starších, přibližně desetiletých koček, které trpí nadváhou. Nemoc se může projevovat rapidním hubnutím, protože tělo není schopné zužitkovat cukr a hladověí,“ vysvětluje veterinární lékařka MVDr. Katarína Hazuchová, Ph.D. Zatímco „kočičí“ cukrovku lze přirovnat k lidskému diabetu druhého typu, ke kterému se lidé takzvaně projí, psům hrozí spíše cukrovka prvního typu, kdy se v těle přestane tvořit inzulin. Lékaři nemoc u psů a koček odhalí z testů krve a moči.

Britské a skandinávské výzkumy potvrzují, že k rozvoji diabetu jsou určitá plemena náchylnější. Například barským kočkám hrozí cukrovka až čtyřikrát více než ostatním. Mezi psy jsou více ohroženi samojedi a malá plemena jako knírači nebo jezevčáci, naopak například u boxerů se cukrovka vyskytuje zřídka. „Zdá se, že příčinou není chyba jednoho konkrétního genu, ale (stejně jako u lidí) malé mutace na více genech,“ vysvětluje MVDr. Hazuchová. Obecně pak cukrovka hrozí více kastrovaným kocourům kvůli nárůstu hmotnosti a naopak nekastrovaným fenám z důvodu hormonálních změn.

Cukrovka u koček se podobně jako u lidí léčí podáváním inzulinu, který je vyroben speciálně pro zvířata. „Zpravidla jej majitel apli-

kuje jednou až dvakrát denně injekčně pod kůži. Pro kočky existuje nová inzulinová léčba, která snižuje počet aplikovaných injekcí. Nyní se také zkoumá, zda by injekce mohly nahradit léky podávané do tlamy zvířete, což by majitelům usnadnilo léčbu. Na základě výzkumu se odhaduje, že 30 % koček jejich vlastníci kvůli diagnóze diabetu bohužel nechají utratit, a to zejména proto, že je léčba příliš nákladná a majitel ji nechce nebo nemůže zaplatit. Kromě toho řada majitelů odmítá manipulovat s injekcemi, proto by léčba podávaná do tlamy zvířete mohla spustit koček zachránit život,“ upozorňuje MVDr. Hazuchová. Vhodnou léčbou se přitom nemoc může u koček dostat do remise a její negativní projevy mohou vymizet. Buňky slinivky dokonce začnou znovu vytvářet inzulin. Podle specialistů je ale zásadní, aby nemocné kočky zhubly. Vhodné je nahradit granule konzervami, které obsahují více vody a méně sacharidů. Ideální je zvolit krmivo s nízkým obsahem sacharidů a s větším množstvím proteinu. Je vhodné zaměřit se také na zvýšení aktivity koček, například hraním nebo vytvořením překážkových drah v bytě, které mazlíčky donutí k pohybu.

U psů je docílení remise a opětovné produkce inzulinu nemožné a podobně jako lidé, kteří trpí cukrovkou prvního typu, i naši čtyřnozí přátelé musí mít léčbu po celý život. Výjimkou jsou nekastrované feny, u některých totiž může po kastraci dojít k remisi onemocnění.

-tz-

